

Novosti u Zakonu o radu
- Novi Zakon o radu -

Novosti u Zakonu o radu

Sadržaj

- Novi Zakon o radu
- Razlozi donošenja novog Zakona o radu
- Novosti u Zakonu o radu
- Implikacije donošenja novog Zakona o radu

Novosti u Zakonu o radu

Novi Zakon o radu

- Zakon o radu, donesen dana 4. prosinca 2010. godine, objavljen u Narodnim novinama 149/09 od dana 15. prosinca 2009. godine
- Stupio na snagu dana 1. siječnja 2010. godine, osim:
 - Odredbi o “europskim” mehanizmima sudjelovanja u odlučivanju - stupaju na snagu danom pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji; i
 - Odredbe prema kojoj odredbe o radnoj knjižici prestaju važiti danom pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji

Novosti u Zakonu o radu

Novi Zakon o radu

- Prestao važiti prethodni istoimeni zakon, donesen dana 17. svibnja 1995. godine, objavljen u Narodnim novinama 38/05 od dana 8. lipnja 1995. godine, kasnije višekratno mijenjan:
 - Ispravak Zakona o radu (Narodne novine 38/95);
 - Ispravak Zakona o radu (Narodne novine 65/95);
 - Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o radu (Narodne novine 17/01);
 - Zakon o izmjenama i dopuni Zakona o radu (Narodne novine 82/01);

Novosti u Zakonu o radu

Novi Zakon o radu

- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o radu (Narodne novine 114/03);
- Ispravak Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu (Narodne novine 142/03); i
- Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske broj U-I-2766/2003, U-I-469/2004, U-I-1607/2004, U-I-4768/2004, U-I-4513/2004 od dana 24. svibnja 2005. godine (Narodne novine 68/05).

Novosti u Zakonu o radu

Razlozi donošenja novog Zakona o radu

- Usklađivanje nacionalnog radnog zakonodavstva s pravnom stečevinom Europske unije - pregovaračko poglavlje 19. “Socijalna politika i zapošljavanje” u pogledu:
 - Određenih vidova organizacije radnog vremena;
 - Rada s nepunim radnim vremenom;
 - Rada na određeno vrijeme;
 - Roditeljskog dopusta;
 - Načela ravnopravnosti muškaraca i žena s obzirom na mogućnost zapošljavanja, stručnog osposobljavanja i napredovanja te na radne uvjete;

Novosti u Zakonu o radu

Razlozi donošenja novog Zakona o radu

- Zaštite mladih na radu;
- Kolektivnog otkaza viška radnika;
- Zaštite prava radnika u slučaju prijenosa poduzeća, tvrtki ili dijelova poduzeća ili tvrtki;
- Europskog radničkog vijeća ili postupka u poduzećima koja posluju na razini Zajednice i grupacijama poduzeća koja posluju na razini Zajednice u svrhu obavješćivanja i savjetovanja s radnicima; i
- Sudjelovanja radnika u odlučivanju kod Europskog trgovačkog društva, Europske zadruge, prekograničnog udruživanja društava s ograničenom odgovornošću.

Novosti u Zakonu o radu

Razlozi donošenja novog Zakona o radu

- Horizontalno usklađivanje instituta iz Zakona o radu s već usvojenim nacionalnim zakonodavstvom u pogledu:
 - Mirovinskog osiguranja;
 - Zaštite ljudskih prava;
 - Ravnopravnosti spolova; i
 - Roditeljskih prava.

Novosti u Zakonu o radu

Razlozi donošenja novog Zakona o radu

- Unatoč načelnom otklanjanju i odgađanju ove vrste rasprava došlo je do određenih, mada marginalnih, promjena ravnoteže u interesnim odnosima radnika i sindikata te poslodavaca i njihovih udruga
- Provedeno je gramatičko i pravopisno ispravljanje, kao i usklađivanje, sa nomotehničkim i lingvističkim normama hrvatskog jezika

Novosti u Zakonu o radu

Novosti u Zakonu o radu

- Pretežito u području individualnog radnog prava i sudjelovanja radnika u odlučivanju
- Značajno manje promjene u području kolektivnog radnog prava i formalnog sadržaja Zakona o radu

Novosti u Zakonu o radu

Zakon o radu

Individualno radno pravo

- Opće odredbe
- Sklapanje ugovora o radu
- Privremeno zapošljavanje
- Zaštita života, zdravlja i privatnosti radnika
- Probni rad, obrazovanje i osposobljavanje za rad
- Radno vrijeme
- Odmori i dopusti
- Zaštita trudnica, roditelja i posvojitelja

Novosti u Zakonu o radu

Zakon o radu

Individualno radno pravo

- Zaštita radnika koji su privremeno ili trajno nesposobni za rad
- Plaće
- Izumi i tehnička unapređenja radnika
- Zabrana natjecanja radnika s poslodavcem
- Naknada štete
- Prestanak ugovora o radu
- Pravilnici o radu
- Ostvarivanje prava i obveza iz radnog odnosa

Novosti u Zakonu o radu

Zakon o radu

Sudjelovanje radnika u odlučivanju

- Sudjelovanje radnika u odlučivanju

Novosti u Zakonu o radu

Zakon o radu

Kolektivno radno pravo

- Sindikati i udruge poslodavaca
- Kolektivni ugovori
- Štrajk i rješavanje kolektivnih radnih sporova
- Gospodarsko-socijalno vijeće

Novosti u Zakonu o radu

Zakon o radu

Formalni sadržaj

- Nadzor nad primjenom propisa o radu
- Posebne odredbe
- Kaznene odredbe
- Prijelazne i završne odredbe

Novosti u Zakonu o radu

Individualno radno pravo Opće odredbe

- Redukcija i izmještanje odredbi o zabrani diskriminacije
⇒ Zakon o suzbijanju diskriminacije (Narodne novine 85/08)
- Izuzeće od primjene odredbi Zakona o radu o prestanku ugovora o radu na članove uprave/izvršne direktore čak i kada se nalaze u radnom odnosu
- Ograničenje u primjeni određenih odredbi Zakona o radu na “rukovodeće” osoblje i “obiteljske” radnike
- Ograničenje u primjeni odredbi o dnevnom i tjednom odboru na punoljetne radnike određenih djelatnosti

Novosti u Zakonu o radu

Individualno radno pravo Opće odredbe

- Evidencije o radnicima zaposlenim kod poslodavca

Novosti u Zakonu o radu

Individualno radno pravo Sklapanje ugovora o radu

- Ugovor o radu na određeno vrijeme
- Ugovor o radu u slučaju upućivanja radnika u inozemstvo
- Najniža dob za zapošljavanje

Novosti u Zakonu o radu

Individualno radno pravo Privremeno zapošljavanje

- Agencija za privremeno zapošljavanje

Novosti u Zakonu o radu

Individualno radno pravo

Zaštita života, zdravlja i privatnosti radnika

- Izmještanje odredbi o zaštiti dostojanstva ⇒ Glava XVI. “Ostvarivanje prava i obveza iz radnog odnosa”

Novosti u Zakonu o radu

Individualno radno pravo

Probni rad, obrazovanje i osposobljavanje za rad

- Spajanje odredbi o probnom radu, obrazovanja i osposobljavanju za rad u jednu glavu ⇒ Glava V. “Probni rad, obrazovanje i osposobljavanje za rad”
- “Volonterski rad” (u odnosu na “rad volontera”) ⇒ “stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa”

Novosti u Zakonu o radu

Individualno radno pravo Radno vrijeme

- Pojam radnog vremena
 - Puno i nepuno radno vrijeme; i
 - (Skraćeno radno vrijeme)
- Prekovremeni rad
- Raspored radnog vremena
- Preraspodjela radnog vremena
- Radno vrijeme maloljetnika

Novosti u Zakonu o radu

Individualno radno pravo Radno vrijeme

- Noćni rad:
 - Noćni rad;
 - Noćni radnik; i
 - Noćni rad trudnica i maloljetnika
- Rad u smjeni (smjenski rad):
 - Smjena; i
 - Smjenski radnik
- Prava noćnih i smjenskih radnika

Novosti u Zakonu o radu

Individualno radno pravo Odmori i dopusti

■ Odmori:

- Stanka za maloljetnog radnika;
- Dnevni odmor (12 sati ili zamjenski dnevni odmor);
- Tjedni odmor (24 sata + 12 sati); i
- Godišnji odmor:
 - Najkraće trajanje;
 - Naknada za neiskorišteni godišnji odmor;
 - Korištenje godišnjeg odmora; i
 - Prenošnje godišnjeg odmora u slijedeću kalendarsku godinu

■ Dopusti

Novosti u Zakonu o radu

Individualno radno pravo

Zaštita trudnica, roditelja i posvojitelja

- Redukcija i izmještanje odredbi o zaštiti trudnica, roditelja i posvojitelja ⇒ Zakon o rodiljnim i roditeljskim potporama (Narodne novine 85/08 i 110/08)
- Premještaj trudnice i žene koja doji dijete na druge poslove

Novosti u Zakonu o radu

Individualno radno pravo

Zaštita radnika koji su privremeno ili trajno nesposobni za rad

- Otkaz u slučaju profesionalne nesposobnosti za rad ili neposredne opasnosti za nastanak invalidnosti

Novosti u Zakonu o radu

Individualno radno pravo **Plaće**

- Periodičnost isplate plaće
- Isplata naknade plaće za godišnji odmor
- Produženje roka za dostavu obračuna
- Sadržaj obračuna propisan pravilnikom

Novosti u Zakonu o radu

Individualno radno pravo **Zabrana natjecanja radnika s poslodavcem**

- “Zabrana takmičenja radnika s poslodavcem” ⇒ “Zabrana natjecanja radnika s poslodavcem”

Novosti u Zakonu o radu

Individualno radno pravo Naknada štete

- Brisana odredba “Naknada štete koju radnik ostvari zbog nezakonitog otkaza ne smatra se naknadom štete.”

Novosti u Zakonu o radu

Individualno radno pravo **Prestanak ugovora o radu**

- Povezivanje sa mirovinom ($65 + 20 \Rightarrow 65 + 15$)
- Broj radnika ($21 \Rightarrow 20+$)
- Iznošenje obrane “ili radnom radnika” $\Rightarrow \emptyset$
- Potvrda o vrsti poslova i trajanju radnog odnosa
- Vraćanje isprava ($8 \Rightarrow 15$)
- Postupak savjetovanja i izrade programa zbrinjavanja viška radnika

Novosti u Zakonu o radu

Individualno radno pravo

Ostvarivanje prava i
obveza iz radnog odnosa

- Dostava u radnom odnosu
- Izuzeće od prekluzivnog roka “15 + 15 + 15”
- Zaštita dostojanstva radnika
- Teret dokazivanja
- Izričito uvođenje mirenja kao načina rješavanja radnog spora
- Prenošnje ugovora o radu na novog poslodavca:
 - Gospodarska djelatnost ili dio gospodarske djelatnosti;
 - Zastupljenost radnika; i
 - Solidarna odgovornost novog i starog poslodavca

Novosti u Zakonu o radu

Sudjelovanje radnika u odlučivanju Radničko vijeće

- “Porodica” \Rightarrow “obitelj”
- “Koji su doneseni u korist radnika” $\Rightarrow \emptyset$

Novosti u Zakonu o radu

Sudjelovanje radnika u odlučivanju

Radničko vijeće

■ Članak 148.:

- Obveza poslodavca da svaka tri mjeseca obavijesti radničko vijeće i o “organizaciji rada”;
- Umjesto obveze obavješćivanja o broju radnika zaposlenih na određeno vrijeme i na izdvojenim mjestima rada ⇒ obveza cjelovitog izvješćivanja o “broju i vrsti radnika koji su kod njega zaposleni, strukturi zaposlenosti te razvoju i politici zapošljavanja”; i
- Umjesto obveze obavješćivanja o “razvojnim planovima” ⇒ obveza obavješćivanja o “očekivanom razvoju poslovnih aktivnosti”

Novosti u Zakonu o radu

Sudjelovanje radnika u odlučivanju

Radničko vijeće

- Poslodavac, na zahtjev radničkog vijeća, mora omogućiti održavanje sastanka radi dodatnih odgovora i obrazloženja na izneseno mišljenje radničkog vijeća ⇔ ništetnost?!?
- Članak 149. stavak 3. podstavak 3. = Članak 149. stavak 3. podstavak 11.
- Članak 150.: suglasnost radničkog vijeća na:
 - “Otkaz radniku osobi s invaliditetom”; i
 - “Otkaz radniku starijem od šezdeset godina”

Novosti u Zakonu o radu

Sudjelovanje radnika u odlučivanju

Radničko vijeće

- Predstavnik radnika u organ poslodavca nikada ne imenuje sindikalni povjerenik
- “Odnos radničkog vijeća i poslodavca temelji se na povjerenju i međusobnoj suradnji”
- Članak 161.:
 - Isključenje člana radničkog vijeća u slučaju “nastupanja zapreke za njegovo članstvo u radničkom vijeću”; i
 - Raspuštanje radničkog vijeća u slučaju nepoštivanja zakonskih odredbi o ravnomjernoj zastupljenosti svih organizacijskih jedinica i skupina radnika (25% radnika)

Novosti u Zakonu o radu

Sudjelovanje radnika u odlučivanju

Skup radnika

- Zasebno poglavlje, jedan članak

Novosti u Zakonu o radu

Sudjelovanje radnika u odlučivanju

Predstavnik radnika u organu poslodavca

- Zasebno poglavlje, jedan članak
- Predstavnik radnika u organu poslodavca (trgovačko društvo, zadruga, javna ustanova) koji nadzire vođenje poslova (nadzorni odbor, upravni odbor, odnosno drugo odgovarajuće tijelo)
- Imenuje i opoziva radničko vijeće, ako ne tada slobodni i neposredni izbori, tajno glasovanje između “radnika zaposlenih kod poslodavca”

Novosti u Zakonu o radu

Sudjelovanje radnika u odlučivanju

Europska unija

- Europsko radničko vijeće
- Predstavnik radnika u organu europskog društva (*Societas Europaea*)
- Sudjelovanje radnika u odlučivanju u europskoj zadruzi
- Sudjelovanje radnika u odlučivanju kod prekograničnog pripajanja ili spajanja poslodavca

Novosti u Zakonu o radu

Kolektivno radno pravo

Sindikati i udruge poslodavaca

- Izbacivanje diskriminacije zbog “nečlanstva” u udruzi
- Izričito ovlaštenje udruge da svoje članove zastupa u postupcima mirenja
- Zaštita sindikalnog povjerenika \Rightarrow suodlučivanje sindikata (“rasporediti na drugo radno mjesto” $\Rightarrow \emptyset$)

Novosti u Zakonu o radu

Kolektivno radno pravo

Kolektivni ugovori

- Sposobnost stranaka kolektivnog ugovora “na području za koje se kolektivni ugovor sklapa” (kriterij reprezentativnosti)
- Izričita mogućnost uređenja postupka kolektivnog pregovaranja kolektivnim ugovorom je ispuštena
- Naslovna obveza kolektivnog pregovaranja u dobroj vjeri
- Reducirana deskripcija subjektivne dimenzije važenja kolektivnog ugovora: ispuštene “osobe”

Novosti u Zakonu o radu

Kolektivno radno pravo

Kolektivni ugovori

- Proširenje primjene kolektivnog ugovora:
 - Ministar nadležan za poslove rada;
 - Isključenje “kućnog” kolektivnog ugovora (kod jednog poslodavca) \Leftrightarrow kolektivni ugovor s udrugom poslodavaca
 - Javni interes za proširenje kolektivnog ugovora;
 - Reprezentativne udruge;
 - Procjena učinaka \Leftrightarrow tripartitno tijelo Gospodarsko-socijalnog vijeća;
 - Instruktivni rok;
 - Naznaka područja primjene;

Novosti u Zakonu o radu

Kolektivno radno pravo

Kolektivni ugovori

- Nema produžene primjene pravnih pravila kolektivnog ugovora u proširenoj primjeni;
- Izmjena ili obnova kolektivnog ugovora nemaju izravnu proširenu primjenu;
- Analogna mogućnost opoziva; i
- Objava u “Narodnim novinama”

Novosti u Zakonu o radu

Kolektivno radno pravo

Štrajk i rješavanje kolektivnih radnih sporova

- Izbačeno definiranje kolektivnih radnih sporova u svezi s kojima je obvezno provođenje postupka mirenja
- Sporazum u postupku mirenja i učinci (na odgovarajuć način i kod arbitražnog rješavanja spora)
 - Sporazum u postupku mirenja, u kojem je predmet spora neisplata plaće ili naknada plaće, “ima pravnu snagu i učinke nagodbe”
- Osnovica plaćanja doprinosa u slučaju isključenja s rada = “najniža osnovica određena posebnim propisom”

Novosti u Zakonu o radu

Kolektivno radno pravo

Gospodarsko-socijalno vijeće

- Uvedena ovlast procjene učinaka proširenja kolektivnog ugovora
- Brisana ovlast utvrđenja liste arbitara, odnosno članova arbitražnog vijeća

Novosti u Zakonu o radu

Formalni sadržaj

Formalni sadržaj

- Razgraničenje upravnog od inspekcijskog nadzora
- Terminološko usklađenje posebnih odredbi
- Određene manje izmjene kaznenih odredbi
- Prijelazne i završne odredbe

Implikacije donošenja novog Zakona o radu

Novosti u Zakonu o radu

Zaključno

- Da li je trebalo donijeti novi ili mijenjati postojeći Zakon o radu?
- Određene pozitivne promjene
- Velik dio promjena nije sadržajan
- Značajan dio loših promjena
- Temeljni interesni odnosi nisu izmijenjeni iako ima pojedinačnih promjena ravnoteže u interesnim odnosima na korist radnika i sindikata

Novosti u Zakonu o radu

Zaključno

- Zakon o radu i nadalje osnova socijalno-tržišnog gospodarstva: jamči se pravo vlasništva i sloboda poduzetništva uz jamstvo radnicima prava iz rada i u svezi s radom
- Zakonodavstvo SR Njemačke kao zakonodavni uzor
- Relativno visoka razina zaštićenosti prava radnika (promjene traže relativno velike troškove i složene i dugotrajne postupke) (\Leftrightarrow neučinkovito pravosuđe)
- Puna usklađenost s pravnom stečevinom Europske unije

Novosti u Zakonu o radu

Zaključno

- Zakon o radu je opći zakon
- Posebni zakoni (na području školstva, zdravstva i sl.) imaju prednost u primjeni
- Potreba donošenja razmjerno velikog broja podzakonskih akata

Zahvaljujem na pozornosti!

vgotov@hotmail.com

viktor.gotovac@zg.t-com.hr